

Judikatūras krājums

Lieta C-680/21

**UL
un**

SA Royal Antwerp Football Club

pret

Union royale belge des sociétés de football association ASBL (URBSFA)

(Tribunal de première instance francophone de Bruxelles lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Tiesas (virspalāta) 2023. gada 21. decembra spriedums

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Konkurence – Iekšējais tirgus – Starptautisko un nacionālo sporta apvienību pieņemti regulējumi – Profesionālais futbols – Privāttiesību subjekti, kam ir regulējošas, kontroles un sodu piemērošanas pilnvaras – Noteikumi, ar kuriem tiek prasīts, lai profesionālā futbola klubos būtu noteikts tā dēvēto “vietējo” spēlētāju minimālais skaits – LESD 101. panta 1. punkts – Uzņēmumu apvienības lēmums, kas apdraud konkurenci – Jēdzieni pretkonkurences “mērķis” un “sekas” – Atbrīvojums atbilstoši LESD 101. panta 3. punktam – Nosacījumi – LESD 45. pants – Netieša diskriminācija pilsonības dēļ – Šķērslis darba ņēmēju pārvietošanās brīvībai – Pamatojums – Nosacījumi – Pierādīšanas pienākums

1. *Prejudiciāli jautājumi – Vēršanās Tiesā – Iesniedzējtiesas nolēmuma atbilstība valsts tiesību noteikumiem par tiesu darba organizāciju un procedūru – Pārbaude, kas nav jāveic Tiesai*
(LESD 267. pants; Tiesas Reglamenta 97. panta 2. punkts)

(skat. 28.–30. punktu)

2. *Prejudiciāli jautājumi – Pieņemamība – Prejudiciālā nolēmuma nepieciešamība un uzdoto jautājumu nozīmīgums – Valsts tiesas vērtējums – Uzdoto jautājumu nozīmīguma prezumpcija*
(LESD 267. pants)

(skat. 35.–37. punktu)

3. *Aizliegtas vienošanās – Tirdzniecības starp dalībvalstīm ietekmēšana – Kritēriji – Aizliegta vienošanās, kas aptver visu dalībvalsts teritoriju*
(LESD 101. panta 1. punkts)

(skat. 43., 44., 83. un 84. punktu)

4. *Eiropas Savienības tiesības – Piemērošanas joma – Sports kā saimnieciska darbība – Iekļaušana – Noteikumi, kuri pieņemti vienīgi tādu iemeslu dēļ, kam nav saimnieciska rakstura, un kuri attiecas tikai uz sporta jautājumiem – Izslēgšana – Sporta apvienību noteikumi, kuros prasīts, lai profesionālā futbola klubos būtu noteikts vietējo spēlētāju minimālais skaits – Noteikumi, kas tieši ietekmē saimnieciskās darbības veikšanas nosacījumus – Iekļaušana*
(LESD 45., 101., 102. un 165. pants)

(skat. 53.–62. un 69. punktu)

5. *Eiropas Savienības tiesības – Piemērošanas joma – Sports kā saimnieciska darbība – Iekļaušana – Sporta apvienību noteikumi, kuros prasīts, lai profesionālā futbola klubos būtu noteikts vietējo spēlētāju minimālais skaits – Ierobežojums – Pamatojums – Sportam raksturīgo īpatnību ņemšana vērā*
(LESD 45., 101. un 165. pants)

(skat. 64.–68. un 70.–74. punktu)

6. *Aizliegtas vienošanās – Konkurences apdraudējums – Uzņēmumu apvienību lēmumi – Jēdziens – Sporta apvienību noteikumi, kuros prasīts, lai profesionālā futbola klubos būtu noteikts vietējo spēlētāju minimālais skaits – Iekļaušana*
(LESD 101. panta 1. punkts)

(skat. 81. un 82. punktu)

7. *Aizliegtas vienošanās – Konkurences apdraudējums – Vērtējuma kritēriji – Ierobežojumu mērķa un seku dēļ nošķiršana – Ierobežojums mērķa dēļ – Pietiekama kaitīguma pakāpe – Pietiekams konstatējums*
(LESD 101. panta 1. punkts)

(skat. 86. un 88.–90. punktu)

8. *Aizliegtas vienošanās – Konkurences apdraudējums – Vērtējuma kritēriji – Aizliegtas vienošanās saturs un mērķis, kā arī ekonomiskais un tiesiskais konteksts, kādā tā tiek izvērsta – Ierobežojumu mērķa un seku dēļ nošķiršana – Nolīguma pušu nodoms ierobežot konkurenci – Neobligāts kritērijs – Pārkāpums mērķa dēļ – Pietiekama kaitīguma pakāpe – Vērtējuma kritēriji – Nepieciešamība izvērtēt pretkonkurences rīcības ietekmi uz konkurenci – Neesamība*
(LESD 101. pants)

(skat. 92.–98. punktu)

9. *Aizliegtas vienošanās – Konkurences apdraudējums – Vērtējuma kritēriji – Ierobežojumu mērķa un seku dēļ nošķiršana – Ierobežojums seku dēļ – Konkurences pārbaude, nepastāvot strīdīgajam nolīgumam*
(LESD 101. panta 1. punkts)

(skat. 99. un 100. punktu)

10. *Aizliegtas vienošanās – Konkurences apdraudējums – Uzņēmumu apvienību lēmumi – Sporta apvienību noteikumi, kuros prasīts, lai profesionālā futbola klubos būtu noteikts vietējo spēlētāju minimālais skaits – Ierobežojums mērķa dēļ – Pārbaude iesniedzējtiesā (LESD 101. panta 1. punkts)*

(skat. 101.–112. punktu un rezolutīvās daļas 1. punktu)

11. *Aizliegtas vienošanās – Konkurences apdraudējums – Uzņēmumu apvienību lēmumi – Sporta apvienību noteikumi, kuros prasīts, lai profesionālā futbola klubos būtu noteikts vietējo spēlētāju minimālais skaits – Pamatojums, ņemot vērā legītīmus vispārējo interešu mērķus – Nosacījums – Ierobežojuma mērķa dēļ neesamība – Atbrīvojums – Nosacījumi (LESD 101. panta 1. punkts)*

(skat. 113.–117. punktu)

12. *Aizliegtas vienošanās – Aizliegums – Atbrīvojums – Nosacījumi – Preču ražošanas vai izplatīšanas uzlabošana vai tehniskas vai saimnieciskas attīstības veicināšana – Būtiskas objektīvas priekšrocības, kas var kompensēt nolīguma radītos traucējumus konkurencei – Aplūkojamās rīcības nepieciešamais raksturs – Jebkādas efektīvas konkurences likvidēšanas saistībā ar attiecīgo preču vai pakalpojumu būtisku daļu neesamība – Pierādīšanas pienākums – Atbrīvojuma nosacījumu kumulatīvais raksturs (LESD 101. panta 3. punkts)*

(skat. 118.–135. punktu un rezolutīvās daļas 2. punktu)

13. *Personu brīva pārvietošanās – Darba ņēmēji – Ierobežojumi – Sporta apvienību noteikumi, kuros prasīts, lai profesionālā futbola klubos būtu noteikts vietējo spēlētāju minimālais skaits – Nepieļaujamība – Pamatojums – Pārbaude iesniedzējtiesā (LESD 45. pants)*

(skat. 136.–150. punktu un rezolutīvās daļas 3. punktu)

Rezumējums

Union des associations européennes de football (Eiropas Futbola asociāciju savienība, *UEFA*) ir saskaņā ar Šveices tiesībām dibināta apvienība, kuras galvenie uzdevumi ir uzraudzīt un kontrolēt futbola attīstību Eiropas mērogā visos tā veidos. Tā pārrauga dažādās Eiropas nacionālās futbola apvienības, kuras ir atbildīgas par futbola organizāciju savā valstī; šo nacionālo apvienību vidū ir arī *Union royale belge des sociétés de football association ASBL* (Beļģijas Karaliskā futbola klubu apvienība, *URBSFA*) Beļģijā. Šīm apvienībām, kuras ir *UEFA* biedres, ir pienākums ievērot tās statūtus, nolikumus un lēmumus, kā arī nodrošināt, ka valstī, kurai tās piederīgas, šos noteikumus ievēro gan visas profesionālās līgas, kas ir to pakļautībā, gan arī klubi un spēlētāji.

2005. gadā *UEFA* pieņēma noteikumus, kuros bija paredzēts, ka profesionālā futbola klubiem, kas piedalās tās starptautiskajās futbola starpklubu sacensībās, ir jāiekļauj spēles protokolā ne vairāk kā 25 spēlētāji, no kuriem vismaz astoņiem ir jābūt “vietējiem spēlētājiem”, kas definēti kā spēlētāji, kuri neatkarīgi no to pilsonības vismaz trīs gadus ir trenējušies savā klubā vai citā tās pašas nacionālās futbola apvienības klubā (turpmāk tekstā – “noteikumi par “vietējiem spēlētājiem””). No šiem astoņiem spēlētājiem vismaz četriem jābūt trenētiem klubā, kurš tos iekļāvis sarakstā. 2011. gadā *URBSFA* savā regulējumā iekļāva noteikumus par “vietējiem spēlētājiem”, kas definēti kā spēlētāji, kuri neatkarīgi no to pilsonības vismaz trīs gadus ir trenējušies kādā Beļģijas klubā.

UL ir futbola spēlētājs, kurš ir trešās valsts valstspiederīgais, kā arī Beļģijas pilsonis. Viņš veic profesionālo darbību Beļģijā, kur ir spēlējis Beļģijas profesionālā futbola klubā *Royal Antwerp* un pēc tam kādā citā Beļģijas profesionālā futbola klubā.

Uzskatīdami, ka noteikumi par “vietējiem spēlētājiem” ir pretrunā LESD normām, UL un *Royal Antwerp* vērsās *Cour Belge d'Arbitrage pour le Sport* (Beļģijas Sporta šķīrējtiesa; *CBAS*) ar prasībām atlīdzināt ar šiem noteikumiem nodarīto kaitējumu. Tā kā *CBAS* šīs prasības noraidīja, UL un *Royal Antwerp* vērsās iesniedzējtiesā – *Tribunal de première instance francophone de Bruxelles* (Briseles frankofonā pirmās instances tiesa, Beļģija) ar prasību par šķīrējtiesas nolēmuma atcelšanu.

Šajā kontekstā šī tiesa nolēma uzdot Tiesai dažādus prejudiciālus jautājumus, kuri būtībā ir vērsti uz to, lai noskaidrotu, vai *UEFA* un *URBSFA* pieņemtos noteikumus par “vietējiem spēlētājiem” var kvalificēt kā “nolīgumu starp uzņēmumiem”, “uzņēmumu apvienības lēmumu” vai “saskaņotu darbību”, kam ir pretkonkurences raksturs LESD 101. panta izpratnē. Tā arī vaicā par *URBSFA* pieņemto noteikumu saderību ar LESD 45. pantā garantēto darba ņēmēju pārvietošanās brīvību.

Spriedumā, kas pasludināts vienā dienā ar diviem citiem spriedumiem¹ par Savienības ekonomisko tiesību piemērošanu noteikumiem, kurus pieņēmušas starptautiskās sporta federācijas, Tiesa, izskatīdama lietu virspalātas sastāvā, precizē LESD 45. un 101. panta piemērošanu sporta federāciju pieņemtiem noteikumiem par komandu sastāvu, spēlētāju dalību tajās, kā arī šo spēlētāju apmācību.

Tiesas vērtējums

Iesākumā Tiesa, pirmām kārtām, norāda, ka noteikumi par “vietējiem spēlētājiem” ietilpst LESD 45. un 101. panta piemērošanas jomā. Šajā ziņā tā atgādina – ja nodarbošanās ar sportu ir saimnieciska darbība, uz to ir attiecināmas Savienības tiesību normas, kuras piemērojamas šādas darbības gadījumā, izņemot dažus īpašus noteikumus, kas, pirmkārt, ir pieņemti vienīgi ar ekonomiska rakstura apsvērumiem nesaistītu iemeslu dēļ un, otrkārt, attiecas uz jautājumiem, kuri skar tikai sportu kā tādu. Tomēr uz pamatlietā aplūkotajiem noteikumiem – gan *UEFA*, gan *URBSFA* pieņemtajiem – šis izņēmums neattiecas, jo tie skar saimniecisko darbību. Turklāt, lai arī šie noteikumi formāli neregulē spēlētāju darba apstākļus, tomēr tie ir uzskatāmi par tādiem, kuri šo darbu tieši ietekmē, ciktāl ar tiem ir paredzēti konkrēti nosacījumi – kuru neievērošanas gadījumā tiek piemēroti sodi – to komandu sastāvam, kas var piedalīties futbola starpklubu sacensībās, kā arī līdz ar to pašu spēlētāju dalībai šajās sacensībās.

¹ Spriedumi, 2023. gada 21. decembris, *International Skating Union/Komisija* (C-124/21), un 2023. gada 21. decembris, *European Superleague Company* (C-333/21).

Otrām kārtām, attiecībā uz sekām, kas var būt saistītas ar LESD 165. pantu – kurā izklāstīti gan mērķi, kas noteikti Savienības rīcībai sporta jomā, gan līdzekļi, ko var izmantot, lai sekmētu šo mērķu sasniegšanu –, Tiesa norāda, ka šī norma nav īpašs noteikums, kurā būtu paredzēts, ka uz sportu neattiecas visas pārējās vai daļa Savienības primāro tiesību normu, kas var tikt tam piemērotas vai liktu sportam paredzēt īpašu regulējumu saistībā ar šo piemērošanu. Tā turklāt atgādina, ka nenoliedzamās īpatnības, kādas raksturīgas sportam, var tikt ņemtas vērā kā viens no elementiem un, ja tām ir nozīme, piemērojot LESD 45. un 101. pantu, tomēr ir jānorāda, ka šī ņemšana vērā var notikt tikai atbilstoši nosacījumiem un piemērošanas kritērijiem, kas paredzēti katrā no šīm normām, un ievērojot tos.

Nemot vērā šos apsvērumus, Tiesa kā pirmajam pievēršas jautājumam, vai *UEFA* un *URBSFA* noteikumi par “vietējiem spēlētājiem” ir saderīgi ar LESD 101. pantu.

Šajā ziņā tā vispirms precizē, ka pamatlietā aplūkotie noteikumi ir kvalificējami kā “uzņēmumu apvienības lēmums”, ciktāl, pirmām kārtām, tos ir pieņēmušas *UEFA* un *URBSFA*, kuras ir uzņēmumu apvienības, un, otrām kārtām, tiem ir tieša ietekme uz to uzņēmumu saimnieciskās darbības veikšanas nosacījumiem, kas tieši vai netieši ir minēto apvienību dalībnieki.

Turpinājumā par to, vai šiem noteikumiem ir pretkonkurences mērķis, Tiesa norāda, ka, pirmkārt, šķiet, ka atbilstoši šo noteikumu saturam tajos profesionālā futbola klubiem, kuri piedalās šo apvienību starpklubu futbola sacensībās, ir noteikts pienākums reģistrēt spēles protokolā minimālo “vietējo spēlētāju” skaitu, pretējā gadījumā paredzot sodus. Tādējādi šķiet, ka paša šo noteikumu rakstura dēļ tie ierobežo minēto klubu iespēju iekļaut šajā protokolā spēlētājus, kas neatbilst šādām prasībām. Otrkārt, attiecībā uz šo noteikumu ekonomisko un juridisko kontekstu no profesionālā futbola īpatnībām, it īpaši no tā sociālās un kulturālās nozīmes un tam veltītās uzmanības plašsaziņas līdzekļos, kā arī no apstākļa, ka šā sporta veida pamatā ir atvērtība un sportiskais sniegums, izriet, ka tādas apvienības kā *UEFA* un *URBSFA* var leģitīmi pieņemt noteikumus, tostarp par sacensību organizēšanu šajā disciplīnā, par to labu norisi un par sportistu dalību tajās, un it īpaši reglamentēt nosacījumus, ar kādiem profesionālā futbola klubi var veidot komandas, kas piedalās starpklubu sacensībās to teritorijā. Treškārt, saistībā ar mērķi, ko tiecas sasniegt ar pamatlietā aplūkotajiem noteikumiem, šķiet, ka ar tiem tiek ierobežots vai kontrolēts viens no būtiskākajiem parametriem konkurencē, proti, tādu talantīgu spēlētāju piesaistīšana neatkarīgi no tā, kurā klubā un vietā tie ir trenējušies, kas var labvēlīgi ietekmēt komandas spēli ar pretinieku komandu. Šis ierobežojums var ietekmēt konkurenci, kas var pastāvēt starp klubiem ne tikai “augšupējā jeb apgādes” tirgū, kuru no ekonomiskā viedokļa veido spēlētāju piesaistīšana, bet arī “lejupējā tirgū”, ko, no tā paša viedokļa raugoties, veido futbola starpklubu sacensības.

Tomēr iesniedzējtiesai, ņemot vērā šos precizējumus un visus lietas dalībnieku iesniegtos argumentus un pierādījumus, būs jānosaka, vai pamatlietā aplūkotajiem noteikumiem to rakstura dēļ vien ir pietiekama kaitējuma konkurencei pakāpe, lai varētu atzīt, ka to “mērķis” ir ierobežot konkurenci. Noraidošas atbildes gadījumā šai tiesai sekojoši būs jānosaka, vai minētos noteikumus var atzīt par tādiem, kuru faktiskās vai iespējamās sekas ir konkurences ierobežošana attiecīgajā tirgū.

Visbeidzot par to, vai šos noteikumus var pamatot vai piemērot tiem atbrīvojumu, Tiesa atgādina, ka noteikta veida īpaša rīcība, piemēram, kādas apvienības pieņemti ētikas vai profesionālas ētikas noteikumi, var būt tāda, uz ko nav attiecināms LESD 101. panta 1. punktā noteiktais aizliegums, pat ja tās sekas ir konkurenci ierobežojošas, ja vien to pamato vēlme sasniegt legītīmus vispārējo interešu mērķus, kam pašiem nav pretkonkurences rakstura, un ir pienācīgi pierādīta šim nolūkam izmantoto līdzekļu nepieciešamība un samērīgums.

Tiesa tomēr precizē, ka šo judikatūru nevar piemērot tādas rīcības gadījumā, kura pietiekami kaitē konkurencei, lai varētu pamatoti uzskatīt, ka tās “mērķis” ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci, neskarot iespēju piemērot atbrīvojumu atbilstoši LESD 101. panta 3. punktam, ja ir izpildīti visi šajā ziņā paredzētie nosacījumi – to pierādīt ir tā lietas dalībnieka pienākums, kurš atsaucas uz šo atbrīvojumu.

Attiecībā uz minēto atbrīvojumu Tiesa atgādina – lai varētu izmantot šo atbrīvojumu, aplūkotajai rīcībai ar pietiekamu iespējamības pakāpi ir jāļauj panākt efektivitātes ieguvumus, vienlaikus paredzot, ka pienācīgu daļu no labumiem, kas izriet no šiem ieguvumiem, saņem lietotāji, un nenosakot tādas ierobežojumus, kuri nav nepieciešami minēto ieguvumu panākšanai, kā arī nelikvidējot visu faktisko konkurenci saistībā ar konkrēto preču vai pakalpojumu būtisku daļu. Ja iesniedzējtiesa uzskatīs, ka noteikumu par vietējiem spēlētājiem mērķis vai sekas ir ierobežot konkurenci, tai būs jāvērtē, vai šie nosacījumi šajā gadījumā ir izpildīti.

Kā otro skatot jautājumu, vai *URBSFA* noteikumi par “vietējiem spēlētājiem” ir saderīgi ar LESD 45. pantu, Tiesa konstatē, ka šie noteikumi pirmšķietami pārkāpj darba ņēmēju pārvietošanās brīvību. To pamatā ir saikne, kurai ir “nacionāls” raksturs, jo, pirmām kārtām, tajos “vietējie spēlētāji” ir definēti kā spēlētāji, kas ir trenējušies kādā “Beļģijas” klubā. Otrām kārtām, tajos profesionālā futbola klubiem, kas vēlas piedalīties *URBSFA* futbola starpkлубu sacensībās, ir noteikts pienākums iekļaut spēlētāju sarakstā un reģistrēt spēles protokolā minimālo tādu spēlētāju skaitu, kuri atbilst noteiktajiem nosacījumiem, lai šie klubi attiecīgi kvalificētos. No tā izriet, ka šādi noteikumi var radīt nelabvēlīgāku situāciju profesionālā futbola spēlētājiem, kuri vēlas veikt saimniecisko darbību citas dalībvalsts, kas nav viņu izcelsmes dalībvalsts, proti, Beļģijas, teritorijā, un kuri neatbilst šajos noteikumos prasītajiem nosacījumiem. Tādējādi šie noteikumi var radīt netiešu diskrimināciju pret spēlētājiem no citas dalībvalsts, jo šie noteikumi galvenokārt var kaitēt tiem.

Attiecībā uz iespējama pamatojuma esamību Tiesa atgādina, ka nevalstiskas izcelsmes pasākumi ir pieļaujami, pat ja tie rada šķēršļus kādai LESD nostiprinātai pārvietošanās vai aprites brīvībai, ja ir izpildīti divi kumulatīvi nosacījumi, ko pierādīt ir pienākums šo pasākumu autoram. Tādējādi, pirmkārt, šo pasākumu pieņemšanu ir jāpamato legītīmam vispārējo interešu mērķim, kurš ir saderīgs ar Līgumu un tāpēc nav tikai ekonomiska rakstura, un, otrkārt, šiem pasākumiem ir jāatbilst samērīguma principam, kas nozīmē, ka tie var nodrošināt šā mērķa sasniegšanu un nepārsniedz tā sasniegšanai nepieciešamo.

Šajā gadījumā mērķis veicināt jaunu profesionālā futbola spēlētāju piesaistīšanu un apmācību ir šāds legītīms vispārējo interešu mērķis. Šo noteikumu spēja nodrošināt šā mērķa sasniegšanu ir jāvērtē, it īpaši ņemot vērā apstākli, ka minētie noteikumi, ar kuriem visi jaunie spēlētāji ir nostādīti vienādā situācijā neatkarīgi no tā, kurā attiecīgās nacionālās futbola apvienības klubā tie ir trenējušies, var nebūt faktiski un nozīmīgi pamudinājums dažiem no šiem klubiem, it īpaši tiem, kuriem ir lieli finanšu resursi, piesaistīt jaunus spēlētājus, lai šie klubi paši tos apmācītu. Gluži pretēji – šāda jauno spēlētāju piesaistīšanas un apmācības politika ir nostādīta vienādā situācijā ar to spēlētāju piesaistīšanu, kurus jau ir apmācījis kāds cits tai pašai apvienībai piederīgs klubs,

neatkarīgi no šā otrā kluba atrašanās vietas minētās asociācijas teritorijā. Tomēr tieši ieguldījumi vietējā līmenī jaunu spēlētāju apmācībā, it īpaši tad, ja tos veic mazi klubi, attiecīgā gadījumā sadarbojoties ar citiem tā paša apgabala, iespējams, pārrobežu dimensijas klubiem, ir tie, kas palīdz pildīt sporta sociālo un audzinošo funkciju.

Tādējādi Tiesa atgādina, ka tikai iesniedzējtiesai, ņemot vērā lietas dalībnieku iesniegtos argumentus un pierādījumus, galu galā būs jāizvērtē, vai *URBSEA* noteikumi atbilst iepriekš izklāstītajiem nosacījumiem.